

บทสรุปผู้บริหาร แผนการพัฒนาระบบดิจิทัล ของกรมสรรพสามิต

โครงการทบทวนแผนการพัฒนาระบบดิจิทัล
(Digital Government)
ของกรมสรรพสามิต พ.ศ.2564

1. บทนำ

ตามที่กรมสรรพสามิตได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต โดยมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการทบทวนภาพรวมเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์โดยรวมของกรมสรรพสามิต ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ยุทธศาสตร์ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ และการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของกรมสรรพสามิตทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต (Digital Excise Plan) จากการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) อีกทั้งพระราชบัญญัติการบริการงานและการให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางดิจิทัล พ.ศ. 2562 ได้มีการกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยเพื่อรองรับการดำเนินการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้บริการและการทำงานของภาครัฐให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้หน่วยงานรัฐสามารถปรับเปลี่ยนตามเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งรวมทั้งการปรับกระบวนการทำงานให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล (Digital Transformation) รองรับกับพฤติกรรมและสถานการณ์ในปัจจุบันมีความต้องการบริการผ่านช่องทางออนไลน์ของประชาชน และภาคธุรกิจมากยิ่งขึ้น

ในการดำเนินงานจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิตให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และขอบเขตงาน ที่ปรึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพสามิตทั้งในระดับปฏิบัติงาน และระดับผู้บริหารในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (ฮาร์ดแวร์) ด้านซอฟต์แวร์ ด้านสถาปัตยกรรมข้อมูล (Data Architecture) การบูรณาการ และความสามารถในการใช้งานข้อมูลร่วมกัน (Data integration and Interoperability) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบุคลากร รวมถึงการจัดทำแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความพึงพอใจและข้อคิดเห็น ซึ่งทำให้ทราบถึงอุปสรรคในการปฏิบัติงานกับระบบสารสนเทศของกรมสรรพสามิตในด้านต่าง ๆ ซึ่งทีมที่ปรึกษาได้รวบรวมข้อมูล ประเด็นปัญหาอุปสรรค และผลการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ดังรายงานผลการศึกษาเพื่อนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์และจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2565 - 2568

ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนางานองค์กรในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในอนาคตของกรมสรรพสามิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องต่อพันธกิจขององค์กร กรมสรรพสามิตต้องได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านการงบประมาณจากกระทรวงการคลัง และการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่การดูแล การบริหารจัดการ และการกำกับโครงการที่มีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล พร้อมกับการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับของกรมสรรพสามิตให้มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน เพื่อรองรับการให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการได้อย่างรวดเร็วและมีความถูกต้อง ลดเวลาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่อไป

2. แผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต พ.ศ. 2565-2568

เนื่องด้วยรัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนหน่วยงานภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เพื่อให้สามารถรองรับการทำงานในโลกที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนให้การบริหารงานของภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล และสามารถยกระดับการให้บริการประชาชน พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อกำหนดกรอบและทิศทางการบริหารงานภาครัฐ และการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบของเทคโนโลยีดิจิทัล สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้เริ่มดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566 – 2570 โดยครอบคลุมขีดความสามารถของรัฐบาลดิจิทัลใน 6 ด้านสำคัญ (Focus areas) ประกอบด้วย ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านการเกษตร ด้านสวัสดิการประชาชน ด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้วยกรอบแนวคิดเบื้องต้นดังกล่าว ในการศึกษาและทบทวนยุทธศาสตร์หน่วยงานจะเป็นไปตามกรอบแนวทางยุทธศาสตร์เดิม เพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความเหมาะสมต่อแนวทางในปัจจุบัน

2.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ทีมที่ปรึกษาจึงกำหนดให้มีกรอบแนวทางการจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต โดยได้กำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงาน ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 กรอบแนวทางการจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต

จากรูปที่ 1 แสดงกรอบแนวทางการจัดทำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต ซึ่งที่ปรึกษาได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพโดยรวมของกรมสรรพสามิต ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ ยุทธศาสตร์ โดยรวมของกรมสรรพสามิต และโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของกรมสรรพสามิต ในปัจจุบัน รวมถึงวิสัยทัศน์และพันธกิจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

2) ดำเนินการศึกษาแนวโน้มทิศทางการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของไทย และสถานการณ์รัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยในเวทีโลก ศึกษาแนวโน้มและทิศทางที่สำคัญในอนาคตของการพัฒนาและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้สำหรับหน่วยงานภาครัฐ (Public sector) และการศึกษาวิเคราะห์การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลในระดับสากล

3) สสำรวจและวิเคราะห์สถานภาพ ในด้านต่าง ๆ ประกอบไปด้วย ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ (ฮาร์ดแวร์) ด้านซอฟต์แวร์ ด้านสถาปัตยกรรมข้อมูล (Data Architecture) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การบูรณาการและความสามารถในการใช้งานข้อมูลร่วมกัน (Data integration and Interoperability)

4) สสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้บริการกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย กลุ่มผู้ใช้งานระบบ ส่วนกลาง และกลุ่มผู้ใช้งานระบบส่วนภูมิภาค ความต้องการของของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

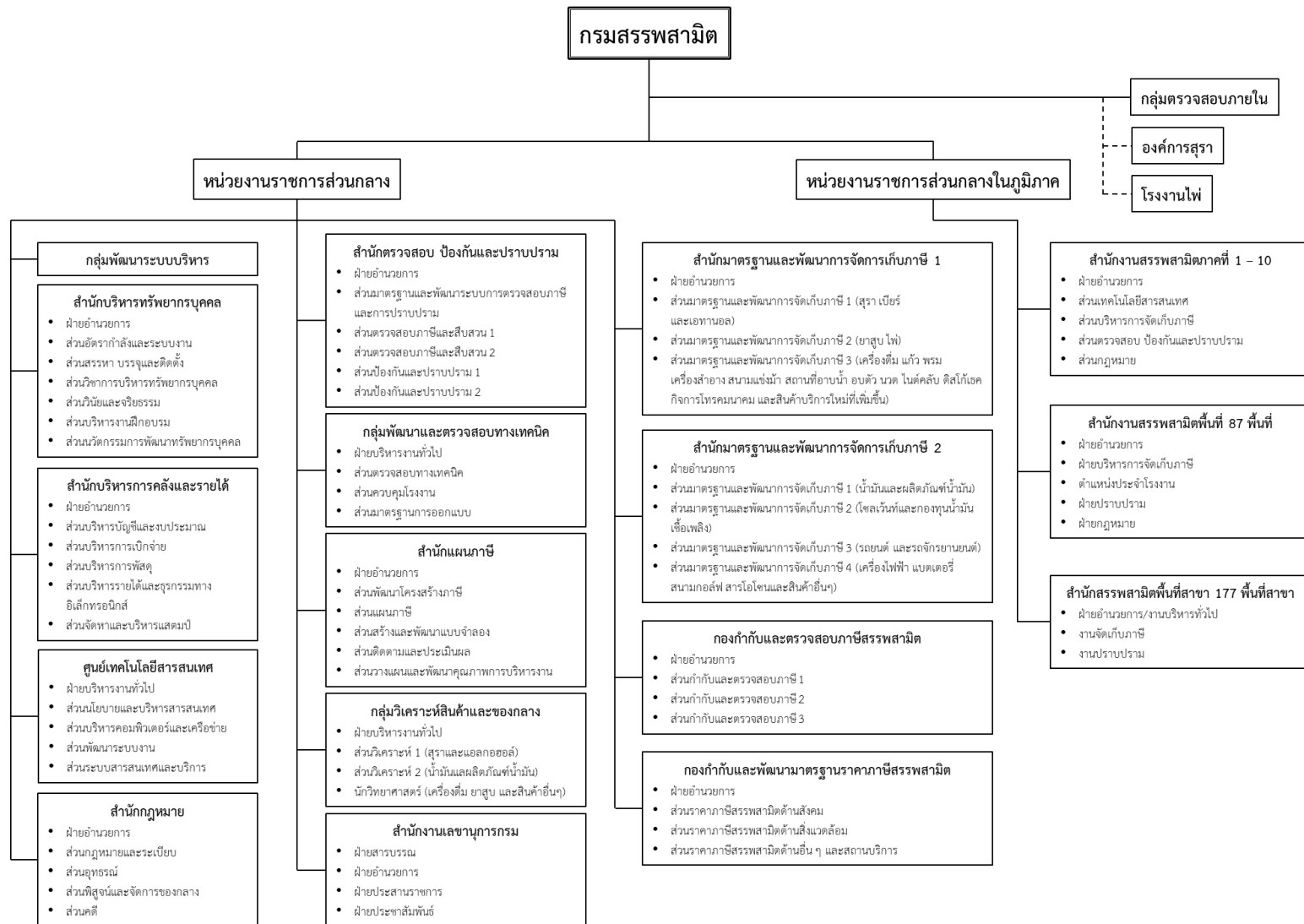
5) การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต โดยการนำข้อมูลที่ได้สำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ และนำมาสรุปเพื่อกำหนดปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน แล้วนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำไปสู่การหาจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ต่อจากนั้นก็นำผลการวิเคราะห์ SWOT ไปสู่การวิเคราะห์ และการกำหนดกลยุทธ์ (Strategies) เชิงยุทธศาสตร์

6) ทบทวนวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์การพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต โดยการนำ การวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์และทำแบบสอบถาม

7) กำหนดแนวทางพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต ที่ประกอบด้วย ชื่อแผนงานหรือโครงการ ความสอดคล้องหรือการสนับสนุนยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล หลักการและเหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับ กิจกรรม/ขอบเขตการดำเนินงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน งบประมาณ ความคุ้มค่าตามหลักเศรษฐศาสตร์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

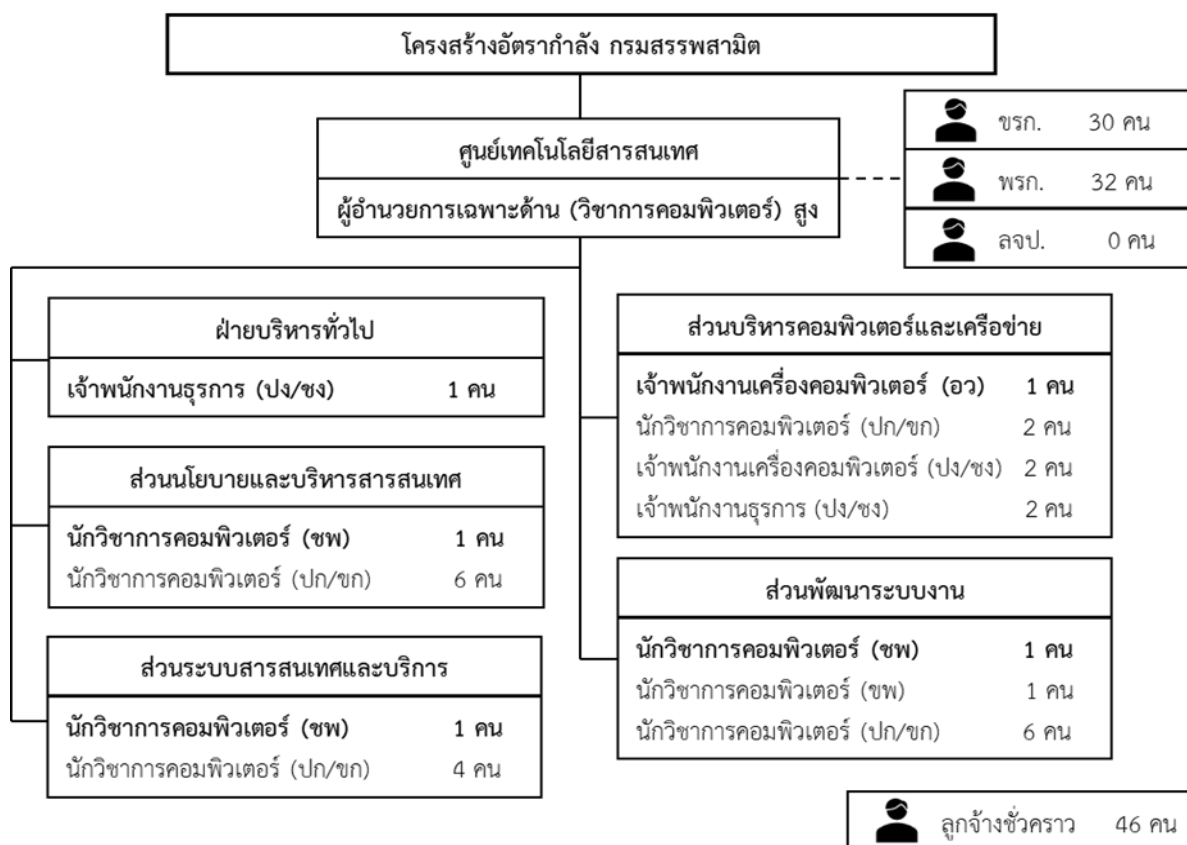
8) กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ที่ปรึกษาจะกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยจะเสนอ มาตรการแนวทางที่เหมาะสม

2.2 โครงสร้างการแบ่งงานภายในกรมสรรพสามิต

รูปที่ 2 แผนภูมิโครงสร้างการแบ่งงานภายในกรมสรรพสามิต

2.3 โครงสร้างอัตรากำลังของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมสรรพสามิต

2.4 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

1) **วิสัยทัศน์** เป็นหน่วยงานราชการชั้นนำ ด้วยการสร้างนวัตกรรมด้านการบริการให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยทั่วถึง (Being a leading government agency by creating innovations in service for the benefit of general public)

2) พันธกิจด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

2.1) สร้างนวัตกรรมด้านการให้บริการดิจิทัล และระบบบริหารจัดการ เพื่อรองรับบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) (Innovation of Digital Services and Management System)

2.2) เชื่อมโยงข้อมูลและบริการอย่างไร้รอยต่อ รวมถึงการเปิดเผยและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ และวางแผนการพัฒนา เพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Borderless of Data and Services)

2.3) กำกับดูแล และสนับสนุนระบบบริหารจัดการบริการของกรมสรรพสามิตให้พัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0 (Supervise and Support the Service Management System Toward Government 4.0)

2.4) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถเท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลง (ICT Knowledge and Building Resilience)

3) ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัล

3.1) สร้างนวัตกรรมด้านการให้บริการดิจิทัล และระบบบริหารจัดการ เพื่อรองรับบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (Innovation of Digital Services and Management System)

กลยุทธ์ 1.1 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในเชิงเศรษฐกิจ และสังคมจากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

กลยุทธ์ 1.2 ผลักดันและยกระดับความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของกรมสรรพสามิต

3.2) เชื่อมโยงข้อมูลและบริการอย่างไร้รอยต่อ รวมถึงการเปิดเผยและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ และวางแผนการพัฒนาเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Borderless of Data and Services)

กลยุทธ์ 2.1 ส่งเสริมการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร้รอยต่อ

กลยุทธ์ 2.2 สนับสนุนระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชนให้สามารถเชื่อมโยงในลักษณะ Cross Digital Platform

กลยุทธ์ 2.3 ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับรองทางมาตรฐาน

3.3) กำกับดูแล และสนับสนุนระบบบริหารจัดการบริการของกรมสรรพสามิตให้พัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0 (Supervise and Support the Service Management System Toward Government 4.0)

กลยุทธ์ 3.1 พัฒนาและส่งเสริมการใช้งาน (Volume) มาตรฐานด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

กลยุทธ์ 3.2 สร้างความเชื่อมั่นด้วยการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ

กลยุทธ์ 3.3 พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งในมิติของธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance)

3.4) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถเท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลง (ICT Knowledge and Building Resilience)

กลยุทธ์ 4.1 สร้างความตระหนักรู้และการสร้างกำลังคน (Manpower) โดยการสนับสนุนการเข้าถึง Digital Content จากต่างประเทศ

กลยุทธ์ 4.2 ผลักดันให้เกิดแนวทางสำหรับการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

กลยุทธ์ 4.3 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อการมองภาพอนาคต

4) ค่านิยมด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

4.1) EX : Excellent and Citizen-centric Services (การให้บริการที่เป็นเลิศและยึดประชาชนผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง)

4.2) C : Collaboration for BCG Economy (การส่งเสริมบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจชีวภาพเศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว)

4.3) I : Innovation and Data Driven (การขับเคลื่อนองค์กรด้วยข้อมูลและนวัตกรรม)

4.4) S : Smart People (การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถเท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล)

4.5) E : Ensured Security (การสร้างเชื่อมั่นต่อเทคโนโลยีดิจิทัลแก่ผู้รับบริการ)

2.5 ภาพรวมงบประมาณยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของกรมสรรพสามิต

ยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล	งบประมาณ (ล้านบาท)				
	2565	2566	2567	2568	รวม
ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างนวัตกรรมด้านการให้บริการดิจิทัล และระบบบริหารจัดการเพื่อรองรับบริบทของชีวิตวิถีใหม่	66.08	78.70	40.00	45.00	229.78
ยุทธศาสตร์ที่ 2 เชื่อมโยงข้อมูลและบริการอย่างไร้รอยต่อ รวมถึงการเปิดเผยและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ศักยภาพ และวางแผนการพัฒนาเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน	44.78	123.94	24.00	89.00	281.72
ยุทธศาสตร์ที่ 3 กำกับดูแล และสนับสนุนระบบบริหารจัดการบริการของกรมสรรพสามิตให้พัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0	178.68	265.41	126.96	60.00	631.05
ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถเท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลง	-	-	5.00	42.00	47.00
รวมงบประมาณตามปี	289.54	465.05	195.96	236.00	1,189.55

หมายเหตุ : ที่ปรึกษาดำเนินการจัดตั้งเสนอโครงการในปี 2567-2568

2.6 ยุทธศาสตร์ของแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิต

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างนวัตกรรมด้านการให้บริการดิจิทัล และระบบบริหารจัดการ เพื่อรองรับบริบทของชีวิตวิถีใหม่ (Innovation of Digital Services and Management System)

เป้าหมาย	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
สร้างนวัตกรรมด้านการให้บริการดิจิทัลและการบริหารจัดการที่มีมาตรฐาน เพื่อการบริการที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มั่นคงปลอดภัย และคุ้มค่าต่องบประมาณ	- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในเชิงเศรษฐกิจ และสังคมจากโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี 5G Smart Machine/ AI และ Blockchain เพื่อเสริมประสิทธิภาพการทำงานของกรมสรรพสามิต - ผลักดันและยกระดับความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของกรมสรรพสามิต โดยเฉพาะในด้านการสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัย (Trust and Security Services Infrastructure) เพื่อรองรับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ	- ร้อยละของจำนวนการยื่นแบบผ่านบริการอิเล็กทรอนิกส์ - ร้อยละความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้ประกอบการที่ใช้บริการทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

โครงการและกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 1

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ			
	2565	2566	2567	2568
1.1) โครงการพัฒนาระบบรวบรวมข้อมูลและการสร้างโมเดลการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Data Lake and Data Analytic Model for Big Data)	✓			
1.2) โครงการพัฒนาระบบควบคุมและบริหารจัดการเก็บภาษีสุราสามทับ	✓			
1.3) โครงการพัฒนาระบบธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อรองรับการจัดเก็บภาษีสุรา ยาสูบ ไฟ	✓			
1.4) โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบงานคืบ ยกเว้น และลดหย่อนภาษีสรรพสามิต		✓		
1.5) โครงการพัฒนาระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ และการปฏิบัติงานทั้งในและนอกสถานที่		✓		
1.6) โครงการพัฒนาระบบศูนย์ข้อมูลที่ปรึกษากลางของกรมสรรพสามิต			✓	
1.7) โครงการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และระบบการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) สำหรับกรมสรรพสามิต			✓	✓

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ			
	2565	2566	2567	2568
1.8) โครงการพัฒนาระบบขออนุมัติสิทธิการบริหารจัดการข้อมูลผ่านระบบออนไลน์เชิงรุก				✓

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 เชื่อมโยงข้อมูลและบริการอย่างไร้รอยต่อ รวมถึงการเปิดเผยและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ศักยภาพ และวางแผนการพัฒนาเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน (Borderless of Data and Services)

เป้าหมาย	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
เชื่อมโยงบริการและข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบ Open Government Data เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ	- ส่งเสริมการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูลและเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างไร้รอยต่อ - สนับสนุนระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาคเอกชนให้สามารถเชื่อมโยงในลักษณะ Cross Digital Platform พร้อมทั้งเชื่อมต่อได้กับระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพสามิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ - ส่งเสริมให้เกิดการใช้งานระบบการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับรองมาตรฐาน พร้อมทั้งจัดให้มีกระบวนการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)	- ร้อยละการบูรณาการเพื่อทำการเชื่อมโยงข้อมูลภายในกรมสรรพสามิต - จำนวนชุดข้อมูลที่เผยแพร่ในลักษณะ Open Data - ร้อยละในการจัดทำชุดข้อมูลที่มีคุณภาพตามมาตรฐานบนระบบบัญชีข้อมูล (Data Catalog)

โครงการและกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 2

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ			
	2565	2566	2567	2568
2.1) โครงการพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศของกรมสรรพสามิต	✓			
2.2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลการนำเข้าและการส่งออกสินค้าสรรพสามิตผ่านระบบ National Single Window (NSW) ระยะที่ 2	✓			
2.3) โครงการพัฒนาและปรับปรุงระบบสารสนเทศหลักของกรมสรรพสามิต ประจำปี พ.ศ. 2565		✓		
2.4) โครงการพัฒนาระบบเผยแพร่และบริการข้อมูล เพื่อผู้ประกอบการและประชาชน (Open Data)		✓		

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ			
	2565	2566	2567	2568
2.5) โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยง ระบบงานสารสนเทศหลักของกรมสรรพสามิตกับศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐ (Excise Data Integration)		✓		
2.6) โครงการปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการเว็บไซต์ กรมสรรพสามิต		✓		
2.7) โครงการออกแบบและพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามมาตรการสนับสนุนการใช้นายยนต์ไฟฟ้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์		✓		
2.8) โครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมระบบเผยแพร่และบริการข้อมูลผ่านระบบ Blockchain			✓	
2.9) โครงการพัฒนาระบบให้บริการผ่าน ChatBot บนระบบไลน์แอปพลิเคชันบัญชีทางการ (Official)			✓	✓
2.10) โครงการพัฒนาระบบ Blockchain เพื่อยกระดับคุณภาพองค์กรของกรมสรรพสามิต				✓
2.11) โครงการศึกษาและพัฒนาระบบเผยแพร่ข้อมูลผ่านระบบ Open API (Application Programming Interface)				✓

3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 กำกับดูแล และสนับสนุนระบบบริหารจัดการบริการของกรมสรรพสามิตให้พัฒนาสู่ระบบราชการ 4.0 (Supervise and Support the Service Management System Toward Government 4.0)

เป้าหมาย	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
บริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บริการของหน่วยงานเข้าถึงประชาชนมากขึ้น ผ่านช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย ด้วยมาตรฐาน Cyber Security และ Blockchain เพื่อความปลอดภัย และความเชื่อถือได้ของข้อมูล	- พัฒนาและส่งเสริมการใช้งาน (Volume) มาตรฐานด้านธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพทัดเทียมในระดับสากลและแข่งขันได้ในเชิงเศรษฐกิจ - สร้างความเชื่อมั่นด้วยการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล ทั้งในส่วนของมาตรฐานบังคับและมาตรฐานแนะนำ - พัฒนามาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งในมิติของธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) การมีมาตรฐานของแพลตฟอร์มให้ความยินยอมในการดำเนินการ (Consent Platform) และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy)	- ร้อยละความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานระบบสารสนเทศของกรมสรรพสามิต - ร้อยละความสำเร็จของแนวทางในการดำเนินการที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ - ได้รับการรับรองมาตรฐานสากลด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล

โครงการและกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 3

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ			
	2565	2566	2567	2568
3.1) โครงการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและระบบการจัดการฐานข้อมูลเพิ่มเติม สำหรับระบบสารสนเทศ กรมสรรพสามิต	✓			
3.2) โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศ ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้บริการผู้เสียภาษีสรรพสามิต	✓			
3.3) โครงการปรับปรุงระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	✓			
3.4) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบป้องกันและรักษาความมั่นคงปลอดภัยด้านข้อมูลสารสนเทศของกรมสรรพสามิต	✓			
3.5) โครงการจัดเช่าเครื่องไม่โครคอมพิวเตอร์ทดแทนเครื่องเดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (1,200 เครื่อง)	✓	✓	✓	
3.6) โครงการจัดซื้อทดแทนและเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบเครือข่ายศูนย์ข้อมูลสารสนเทศหลัก (Data Center) กรมสรรพสามิต		✓		
3.7) โครงการจัดซื้อทดแทนและเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องแม่ข่าย (Application Server)		✓		
3.8) โครงการสำรองข้อมูลสำหรับระบบจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและแสดงภาษีสุรา ยาสูบ และระบบรักษาความปลอดภัยการใช้งานผ่านระบบ VPN		✓		
3.9) โครงการจัดหาระบบป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์เพิ่มเติม		✓		
3.10) โครงการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) กรมสรรพสามิต		✓		
3.11) โครงการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กทดแทน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน		✓		
3.12) โครงการจัดหาและติดตั้งระบบป้องกันข้อมูลสำคัญรั่วไหล (Data Loss Prevention)		✓		
3.13) โครงการจัดซื้อแท็บเล็ต (Tablet) เพื่อรองรับการปฏิบัติงานนอกสถานที่		✓		
3.14) โครงการทบทวนสถาปัตยกรรมองค์กร (Enterprise Architecture) ของกรมสรรพสามิต			✓	
3.15) โครงการระบบตรวจสอบประสิทธิภาพการใช้ระบบงานกรมสรรพสามิต ระยะที่ 2 (Application Performance Monitoring: APM 2)			✓	
3.16) โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบสนับสนุนศูนย์คอมพิวเตอร์ (Data Center) อาคารเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมสรรพสามิต			✓	
3.17) โครงการจัดซื้อเครื่องไม่โครคอมพิวเตอร์ทดแทนเครื่องเดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ (1,200 เครื่อง)				✓

4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถเท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล และสร้างความสามารถในการปรับตัวต่อเปลี่ยนแปลง (ICT Knowledge and Building Resilience)

เป้าหมาย	กลยุทธ์	ตัวชี้วัด
ปรับโครงสร้างและวิธีปฏิบัติราชการให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน	- สร้างความตระหนักรู้และการสร้างกำลังคน (Manpower) โดยการสนับสนุนการเข้าถึง Digital Content จากต่างประเทศ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้รู้เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ - ผลักดันให้เกิดแนวทางสำหรับการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนให้เกิดมาตรการสิทธิประโยชน์สำหรับการดึงดูดผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ - ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อการมองภาพอนาคต (Foresight) รวมทั้งมีการบริหารจัดการข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Transaction Data Management) อย่างมีประสิทธิภาพ	- จำนวนงานสัมมนาวิชาการทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลภายในกรมสรรพสามิต - ร้อยละของจำนวนบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ทดสอบผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล - ร้อยละของจำนวนปัญหาพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ลดลงจากการรับแจ้งของ Help desk

โครงการและกิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4

โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณที่ดำเนินการ			
	2565	2566	2567	2568
4.1) โครงการศึกษาปัญหาเพื่อพัฒนานวัตกรรมระบบงานของกรมสรรพสามิต			✓	
4.2) โครงการยกระดับความสามารถและสร้างความพร้อมของบุคลากรเพื่อส่งเสริมรัฐบาลดิจิทัล (Government Digital Skills) ของกรมสรรพสามิต			✓	✓
4.3) โครงการต่อยอดพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้จริง				✓
4.4) โครงการคลินิกข้อมูล				✓
4.5) โครงการกระจายความรู้ด้านไอทีสู่ผู้ประกอบการ 4.0				✓

2.7 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

เพื่อให้การนำแผนการพัฒนาดิจิทัลของกรมสรรพสามิตไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญ มีความมุ่งมั่นและมีส่วนร่วมต่อการผลักดัน เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการจัดทำแผนปฏิบัติการ การดำเนินงานของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผน ตลอดจนมีการพัฒนากลไกและระบบในการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นมาขับเคลื่อนกรมสรรพสามิต ให้สามารถบรรลุเป้าหมายความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ของกรมสรรพสามิต ซึ่งสามารถดำเนินงาน ดังนี้

1) การกำหนดนโยบายหรือข้อบังคับให้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเกี่ยวข้องในการตรวจสอบดูแลและกำกับทุกกระบวนการในการจัดทำโครงการด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของทุกหน่วยงานภายในกรมสรรพสามิต

2) การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้บริหารทุกระดับ ตลอดจนบุคลากรทุกคนให้ตระหนักถึงความสำคัญ และพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

3) การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

4) การพัฒนากระบวนการจัดทำแผนงาน/โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีความชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ของทั้งในระดับกระทรวงการคลังและระดับชาติ

การพัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผล เช่น การจัดให้มีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์เป็นรายไตรมาสอย่างสม่ำเสมอ การผลักดันให้มีการนำผลการติดตามมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดทำแผนงานโครงการครั้งต่อไปเพื่อให้เกิดการพัฒนา/องค์กรอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

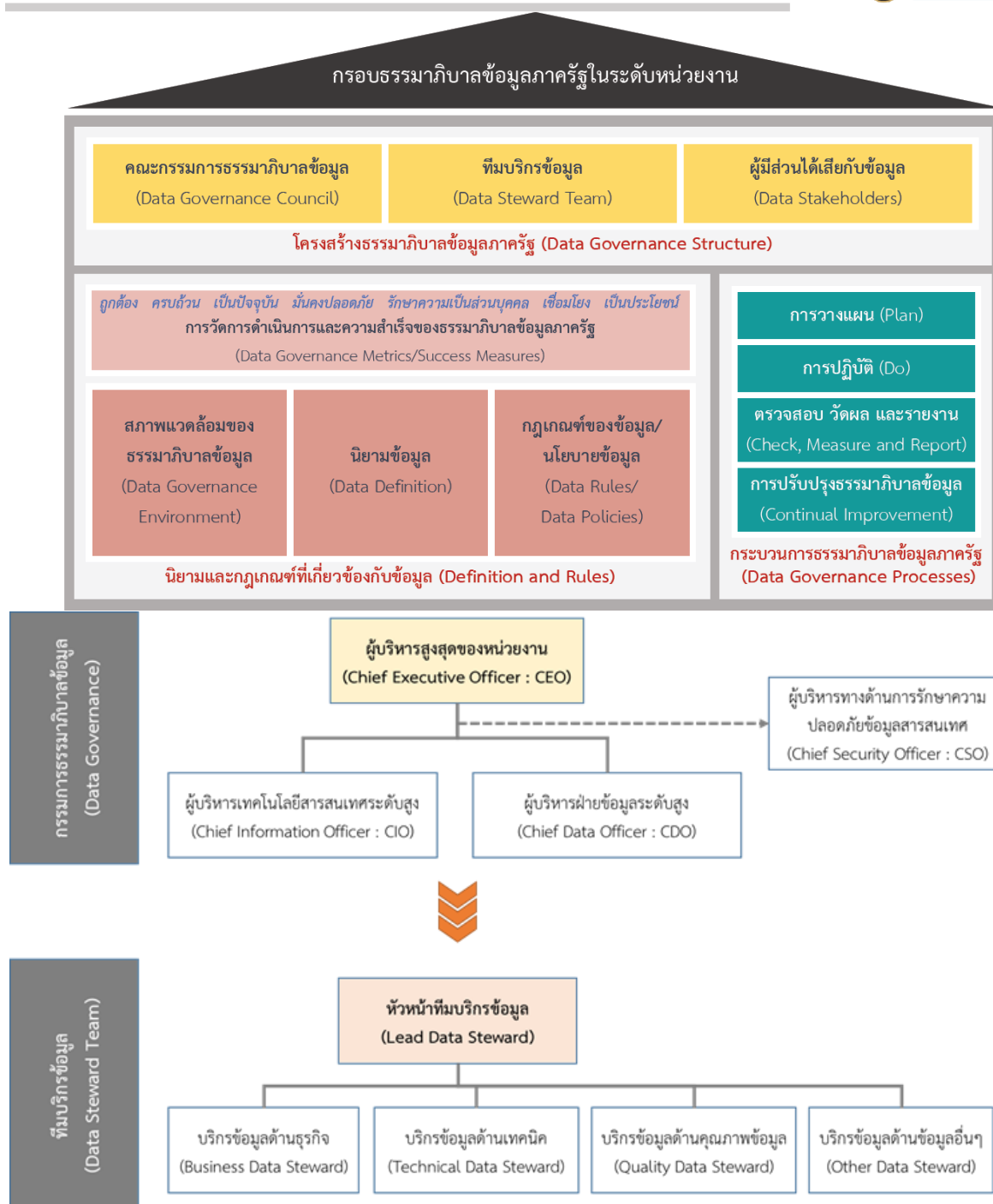
3. ข้อเสนอแนะ

3.1 การดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลข้อมูล

เพื่อให้ระบบสารสนเทศของกรมสรรพสามิตมีความปลอดภัย โปร่งใส ชัดเจน และสอดคล้องกับกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ อีกมาตรการหนึ่งที่สำคัญในการจัดการข้อมูลคุ้มครองสิทธิเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Protection Act: PDPA) ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จึงมีการเสนอแนะให้มีโครงสร้างคณะทำงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ดังรูปที่ 3 และมีเหตุผลความจำเป็นในการจัดตั้งคณะทำงานในส่วนของการจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

- 1) เพื่อจัดทำวิธีการบริหารจัดการและกำกับดูแลข้อมูล ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
  - 2) เพื่อดำเนินการจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูล รวมถึงการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ครอบครองข้อมูล หรือควบคุมข้อมูลดังกล่าวในทุกขั้นตอน
  - 3) เพื่อให้มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพข้อมูล
  - 4) เพื่อให้มีการกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์การเข้าถึงข้อมูลและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจน รวมทั้ง มีการกำหนดมาตรการและหลักประกันในการคุ้มครองข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองให้มีความมั่นคงปลอดภัยและมีให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกละเมิด
  - 5) เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าของข้อมูล โดยกำหนดวิธีการที่ผู้ดูแลข้อมูลหรือเจ้าของข้อมูล สามารถจัดการ เปลี่ยนแปลง หรือส่งผ่านข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในกรณีที่ชุดข้อมูลหรือฐานข้อมูล บางแหล่ง มีผู้ดูแล ผู้ใช้งาน หรือเจ้าของข้อมูลหลายคนหรือหลายหน่วยงาน
  - 6) เพื่อกำหนดคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) ของข้อมูล ช่วยให้ผู้ใช้งานเข้าใจว่าข้อมูลชุดนี้คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอะไร สามารถนำไปใช้งานอย่างไร และมีข้อจำกัดอะไร โดยมีมาตรฐานของคำอธิบายชุดข้อมูลที่เหมาะสมกับการใช้งาน
  - 7) เพื่อจัดทำชุดข้อมูล (Datasets) สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือให้บริการข้อมูลกับหน่วยงานภายนอก
  - 8) เพื่อเตรียมความพร้อมด้านรองรับการตรวจประเมิน มีกระบวนการเตรียมความพร้อมเพื่อให้การปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎหมาย เช่น การจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เป็นต้น
- เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาลในการจัดการองค์กรในรูปแบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมให้มีการใช้งานเทคโนโลยีได้เต็มประสิทธิภาพ รองรับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี/สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยงานการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐในระดับหน่วยงาน

รูปที่ 3 โครงสร้างคณะกรรมการด้านการบริหารธรรมาภิบาลข้อมูล

3.2 การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บุคลากรในกรมสรรพสามิตพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี จึงควรวางแผนการพัฒนาบุคลากรในสายงานเทคโนโลยีดิจิทัลให้สามารถสร้างทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการในสายงาน (Reskill) และเสริมสร้างพัฒนาทักษะเดิมให้ดีขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงาน (Upskill) โดยความรู้และทักษะที่ควรมีสำหรับการทำงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย การวางแผน การสร้างและพัฒนาระบบ การบริหารและ

สนับสนุนผู้ใช้งาน การบริหารระบบเทคโนโลยี และการให้คำปรึกษาและแก้ปัญหา นอกจากนี้กรมสรรพสามิตควรกำหนดความรู้และทักษะความสามารถที่ชัดเจนให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ที่ปรึกษาจึงขอแนะนำหลักสูตรสำหรับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลจากสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (สพร.) และหลักสูตรการสอบวัดความรู้ได้รับใบรับรอง (Certificate) ตามมาตรฐานระดับประเทศและระดับสากล ที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ทักษะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละตำแหน่งงาน ดังนี้

1) หลักสูตรการอบรมสำหรับการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

ประเภท	หลักสูตรการอบรม	ตำแหน่งงาน					
		ผู้บริหารระดับสูง Executive	ผู้อำนวยการกอง Management	งานด้านนโยบาย Academic	งานด้านบริการ Service	งานด้านเทคนิค Technologist	งานด้านอื่น Other
Cyber Security	1.1) หลักสูตรความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์พื้นฐาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	1.2) หลักสูตรความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัลสำหรับผู้บริหาร	✓	✓	-	-	-	-
	1.3) หลักสูตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยี	-	-	-	-	✓	-
PDPA / DGF	1.4) หลักสูตรหลักการกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับผู้บริหารภาครัฐ	✓	✓	-	-	-	-
	1.5) หลักสูตรกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ	-	-	✓	✓	✓	✓
	1.6) หลักสูตรการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภายในหน่วยงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ	-	-	✓	✓	✓	-
	1.7) หลักสูตรการออกแบบกระบวนการงานเพื่อการปรับเปลี่ยนไปสู่องค์กรดิจิทัล	-	-	✓	✓	✓	✓
Digital Transformation	1.8) หลักสูตรการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจสำหรับผู้บริหาร	✓	✓	-	-	-	-
	1.9) หลักสูตรการปรับเปลี่ยนองค์กรภาครัฐสู่ดิจิทัลด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	-
Data Analytic	1.10) หลักสูตรการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลด้วยภาพ	-	-	✓	✓	-	-
	1.11) หลักสูตรเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล	-	-	-	✓	-	-
	1.12) หลักสูตรการพัฒนาซอฟต์แวร์สำหรับการบริการด้านดิจิทัลภาครัฐ	-	-	-	✓	-	-
PM	1.13) หลักสูตรการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์เพื่อการปรับสู่องค์กรดิจิทัล	✓	✓	-	-	-	-
	1.14) หลักสูตรการบริหารโครงการดิจิทัล	-	-	✓	-	✓	-

2) หลักสูตรการสอบวัดความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

ประเภท	หลักสูตรการอบรม	ตำแหน่งงาน					
		ผู้บริหารระดับสูง Executive	ผู้อำนวยการกอง Management	งานด้านนโยบาย Academic	งานด้านบริการ Service	งานด้านเทคนิค Technologist	งานด้านอื่น Other
สวทช. ¹	2.1) Information Technology Professional Examination (ITPE) การวัดความรู้พื้นฐานด้านไอที	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Microsoft ²	2.2) Microsoft Technology Associate (MTA) การทดสอบความรู้พื้นฐานทางไอที เกี่ยวกับ IT Auditors ผู้ดูแลเครือข่าย ความมั่นคงปลอดภัย	-	-	-	-	✓	-
	2.3) Microsoft Office Specialist (MOS) การทดสอบการใช้งานโปรแกรม Microsoft Office	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ISC ³	2.4) Certified Information Systems Security Professional (CISSP) สำหรับผู้เชี่ยวชาญระบบรักษาความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล	-	-	-	-	✓	-
ITIL ³	2.5) ITIL4 Foundation หลักพื้นฐานของการจัดการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ	-	✓	✓	✓	✓	-
CompTIA ³	2.6) CompTIA Fundamental	-	-	-	-	✓	-
	2.7) CompTIA A+	-	-	-	-	✓	-
	2.8) CompTIA Network+	-	-	-	-	✓	-
	2.9) CompTIA Security+	-	-	-	-	✓	-
	2.10) CompTIA Server+	-	-	-	-	✓	-

หมายเหตุ ¹สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ที่มา <https://www.career4future.com/itpe/>

²ที่มา <https://www.arit.co.th/index>

³ที่มา <https://www.trainingcenter.co.th/certifications/>

3.3 เทคโนโลยี Blockchain

Blockchain เป็นเทคโนโลยีที่มีความปลอดภัยและน่าเชื่อถือโดยไม่ต้องอาศัยคนกลาง เปรียบเสมือนฐานข้อมูลที่อนุญาตให้ทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท โดยพิจารณาจากข้อกำหนด ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของเครือข่าย ประกอบด้วย

1) Blockchain แบบเปิดสาธารณะ (Public Blockchain) คือ Blockchain วงเปิดที่อนุญาตให้ทุกคนสามารถเข้าใช้งาน หรือทำธุรกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาต

2) Blockchain แบบปิด (Private Blockchain) คือ Blockchain วงปิดที่เข้าใช้งานได้เฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้งานในองค์กร ดังนั้น ข้อมูลการทำธุรกรรมต่าง ๆ จะถูกจำกัดอยู่เฉพาะภายในเครือข่าย

3) Blockchain แบบเฉพาะกลุ่ม (Consortium Blockchain) เป็นการผสมผสานแนวคิดระหว่าง Public Blockchain และ Private Blockchain ซึ่งส่วนมากเป็นการรวมตัวกันขององค์กรที่มีลักษณะธุรกิจเหมือนกัน และต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ อาทิ เครือข่ายระหว่างธนาคารที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลการทำธุรกรรม

โดยเทคโนโลยี Blockchain ที่เหมาะสมกับกรมสรรพสามิตควรใช้เป็น Blockchain ระบบปิด ที่มีการประยุกต์ใช้เพื่อเก็บข้อมูลที่เป็นความลับ หรือข้อมูลที่ไม่ต้องการเผยแพร่ให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องภายนอกองค์กรทราบ อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่มีการสร้าง Blockchain แบบปิดเป็นของตนเองจำเป็นต้องมีการลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของอุปกรณ์ ระบบเครือข่ายในการเชื่อมต่อองค์ความรู้เกี่ยวกับ ระบบ Blockchain ที่นำมาใช้งาน รวมทั้งการดูแลรักษาเพื่อให้ระบบ สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยส่วนมากมักใช้ในงานระหว่างองค์กรธุรกิจหรือระหว่างองค์กรภาครัฐ โดยตัวอย่างของระบบ Blockchain แบบปิด อาทิ Hyperledger, Corda, Tendermint

กรณีศึกษาของโครงการพัฒนาระบบต้นแบบ e-Referral จากการใช้เทคโนโลยี Blockchain โดยใช้ Blockchain แบบปิดรูปแบบ Hyperledger เกิดจากแนวคิดในการพัฒนาระบบเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสุขภาพแห่งชาติ ที่เชื่อมต่อทุกหน่วยงานด้าน Healthcare เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล คลินิก หน่วยงานประกันสุขภาพ หน่วยงานวิจัย และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องให้สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้แบบเรียลไทม์ภายใต้มาตรฐานข้อมูลสุขภาพเดียวกัน อีกทั้งยังจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้ป่วยเป็นสำคัญ โดยระบบนี้สามารถเขียน Smart Contract (สัญญาอัจฉริยะโดยจะเก็บเงื่อนไขอยู่ในระบบ Blockchain) เพื่อให้ทำงานตามเงื่อนไขได้ โดยบรรจุขั้นตอนการตรวจสอบต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น การเรียกดูข้อมูลผู้ป่วย ประวัติการรักษา การนัดหมาย รวมถึงข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการส่งต่อผู้ป่วยของโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ Smart Contract ในการควบคุมขั้นตอนการตรวจสอบต่าง ๆ

การเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ของระบบราชการ เพื่อให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงและใช้งานได้นั้น เป็นเป้าหมายและยุทธศาสตร์สำคัญในแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย วิธีการเผยแพร่ข้อมูลนั้นมีหลายรูปแบบ สำหรับข้อมูลที่มีความจำเป็นที่จะต้องสามารถตรวจสอบความถูกต้องรวมถึงการติดตามการแก้ไขข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งรักษาระดับความเชื่อถือได้ของข้อมูลให้ได้นั้น แนวทางหนึ่งที่เหมาะสมคือการใช้เทคโนโลยี Blockchain เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูล กรมสรรพสามิตจึงควรศึกษาและพัฒนาต้นแบบสำหรับการใช้งาน Blockchain ในการให้บริการข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลธุรกรรมต่าง ๆ ของกรมสรรพสามิต ที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ เพื่อที่จะให้ได้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยต้องมีความรู้ความเข้าใจรวมถึงความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีดังกล่าว ดังนั้น กรมสรรพสามิตจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมระบบเผยแพร่และบริการข้อมูลผ่านระบบ Blockchain

3.4 การจัดเข้าคอมพิวเตอร์สำนักงาน

ในปี 2564 กรมสรรพสามิตมีพนักงานและลูกจ้างจำนวนทั้งหมด 6,276 คน แต่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ได้รับงบประมาณจัดสรรครั้งล่าสุดเมื่อปี 2564 จำนวนทั้งหมด 500 เครื่อง นอกเหนือจากนั้นเป็นเครื่องที่มีอายุใช้งานเฉลี่ยมากกว่า 7 ปีขึ้นไป ซึ่งนับเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานและเป็นปัญหาในการรองรับระบบปฏิบัติการใหม่ๆ ให้ได้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นช่องโหว่ที่ในเรื่องของระบบการป้องกันการโจมตีของมัลแวร์ต่าง ๆ ซึ่งในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์มีการปรับปรุงประสิทธิภาพให้เหมาะสมกับโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาใช้ประโยชน์ ซึ่งการจัดหาโดยการเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้งานสำหรับหน่วยงานที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและขาดแคลนเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับใช้ปฏิบัติงาน รวมทั้งตอบรับกับโครงการที่ทางกรมสรรพสามิตได้ริเริ่มขึ้น เช่น โครงการ Big Data, BI, Data Lake และ Blockchain การใช้งานด้วยคอมพิวเตอร์ที่มีอายุมากกว่า 5 ปี จะทำให้ไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถใช้งานได้เลย ดังนั้นการจัดหาโดยการเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้งานจะเหมาะสม

กับระบบการทำงานที่มีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาของกรมสรรพสามิต โดยแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

กำหนดช่วงเวลาในการทำสัญญากับผู้รับจ้างแบบสลับฟันปลา และกระจายการส่งมอบคอมพิวเตอร์ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการที่กระจายคอมพิวเตอร์รุ่นต่าง ๆ ให้กับหน่วยงาน ทำให้ในแต่ละหน่วยงานมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยและรองรับต่อการทำงาน และในการทำสัญญาเช่านั้นต้องระบุข้อกำหนดและเงื่อนไขให้ชัดเจน โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทำการเช่านั้นต้องมีการติดตั้ง License Software พื้นฐานในการทำงานที่ถูกลิขสิทธิ์ และในกรณีที่คอมพิวเตอร์มีปัญหาขัดข้องหรือชำรุด ต้องดำเนินการเปลี่ยนเครื่องคอมพิวเตอร์ใหม่ให้ภายใน 24 ชั่วโมง เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของบุคลากร

โดยการเช่าเครื่องคอมพิวเตอร์สำนักงาน มีค่าใช้จ่ายประมาณ 30% ของการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ใหม่แล้ว ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา และค่าติดตั้ง License Software อีกด้วย โดยคอมพิวเตอร์แบบพกพาสามารถรองรับการทำงานแบบ Anywhere ในรูปแบบ New normal โดยไม่จำเป็นต้องปฏิบัติงานที่สำนักงานเพียงอย่างเดียว ซึ่งสามารถเชื่อมต่อการทำงานในรูปแบบออนไลน์และยังคงสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนเดิม แต่ต้องมีการกำหนดนโยบายการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ในรูปแบบ Cloud Drive เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้แบบออนไลน์ และเป็นการป้องกันการสูญหายของข้อมูล ในกรณีที่หมดสัญญาเช่าและต้องคืนคอมพิวเตอร์ให้กับผู้เช่านั้น ข้อมูลทุกอย่างก็ยังปลอดภัยและอยู่ครบถ้วน ไม่ติดไปกับเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งอาจทำให้ข้อมูลที่มีความสำคัญรั่วไหลและส่งผลกระทบต่อกรมสรรพสามิต